

ZAŠTIĆENA PODRUČJA U BOSNI I HERCEGOVINI

Na osnovu analize formirane baze podataka o zaštićenim područjima u Bosni i Hercegovini, a koja je dio Internacionalne baze podataka o zaštićenim područjima, zaštićena područja Bosne i Hercegovine zauzimaju površinu od 30766,82 ha, što od ukupne površine (51.20976 ha) iznosi 0,60 %.

Na području Bosne i Hercegovine u periodu od 1954. godine do danas zaštićeno je prema naprijed navedenim kategorijama, 16 strogih prirodnih rezervata, 9 prirodnih rezervata sa upravljanjem, 2 nacionalna parka, 5 specijalnih rezervata, 10 rezervata prirodnih predjela, 110 spomenika prirode. Jedan zaštićeni pejzaž i dva spomenika prirode su zaštićeni u skladu sa važećim kategorijama Međunarodne unije za zaštitu prirode. (IUCN kategorije).

Od zaštićenih područja, najveću ukupnu površinu zauzimaju nacionalni parkovi. U Bosni i Hercegovini, za sada, postoje dva Nacionalna parka, "Sutjeska" i "Kozara", ukupne površine od 20.635 ha, i po tome je Bosna i Hercegovina na trećem najnižem mjestu u Evropi. Raspored parkova u Bosni i Hercegovini je takav da su njima obuhvaćeni skoro svi najvažniji i najočuvaniji ekosistemi, od sjeverozapadnih poplavnih šuma, močvara, preko brdsko-planinskih regiona centralne Bosne, zaključno sa jugoistočnim dijelovima Bosne i Hercegovine.

Dva parka prirode su formirana 1995. godine, «Hutovo blato» i «Blidinje».

PARK PRIRODE HUTOVO BLATO

U toku 1995. godine «Hutovo blato» je proglašeno parkom prirode. To je posljednji ostatak močvare u riječnom slivu Neretve. Unutar ovog parka nalazi se poznati ptičiji rezervat za ptice selice. «Hutovo blato» je jedno od najbogatijih zaštićenih oblasti koje pokriva 7.411 ha. Također je «Hutovo blato» uvršteno na listu posebno zaštićenih Mediteranskih oblasti prema Barcelonskoj Konvenciji iz 1964. godine. Međunarodno vijeće za zaštitu ptica (ICPB) je uvrstilo «Hutovo blato» na listu međunarodno značajnih oblasti za ptice (1998). Pored toga «Hutovo blato» je jedini lokalitet u Bosni i Hercegovini koji je uvršten na Popis močvara od međunarodne važnosti 2002. godine, a u okviru Konvencije o močvarama od međunarodne važnosti, osobito kao staništa ptica močvarica (Ramsar, 1971).

Hutovo blato

Prirodne vrijednosti Hutovog blata

Biološka različitost vegetacije «Hutovog blata» je naročito dragocjena zahvaljujući blizini i utjecaju Jadranskog mora i obilju vode okružene brdovito-kraškim zemljištem. U svijetu postoji tek nekoliko ovako malih mjesta sa velikom koncentracijom različitih biljnih i životinjskih vrsta. Općenito govoreći, biljni pokrivač Parka prirode podijeljen je na četiri vrste: vodeni, močvarni, livadski i šumski. Močvarna vegetacija dominira nad vodenom. Vodena površina «Hutovog blata» je većinom pokrivena bijelim lopočom, odnosno žutim. Pored njih, predstavnici vodene vegetacije su talasinje, ljutić itd. Najveći dio močvarnog područja obrastao je ogromnom trskom.

Šumska odnosno vegetacija livada je okarakterizirana brojnim karakterističnim vrstama, koje upotpunjavaju biološku raznovrsnost «Hutovog blata». Najuobičajenije vrste ovih vegetacija su sljedeće: jasen, hrast, nar, smreka, vrba, brijest, kopriva i djetalina.

Što se tiče životinjskog svijeta Hutovog blata, ono je relativno nedovoljno istraženo. Do sada je utvrđena 21 riblja vrsta.

Ovdje je važno napomenuti prisustvo grabežljivaca - zlatne sunčanice, koje se hrane ikrom i mladima od ribe drugih vrsta.

Ptice su najbrojniji i najistraženiji predstavnici životinjskog svijeta «Hutovog blata». Prije uspostavljanja akumulacionog Svitavskog jezera 1979.god., registrovano je 250 ptičijih vrsta iz 40 porodica ptica. Od tada je broj ptica znatno opao što je potvrđeno i na osnovu upitnika provedenog 1997/98, kada je utvrđeno postojanje samo 91 vrste ptica iz 29 porodica ptica. Osim ptica u ovom parku je zabilježeno prisustvo i sisara, najčešći među njima su: vidra, obični zec, lasica. U proteklih deset godina zabilježeno je često prisustvo vepa.

Velika bijela čaplja - simbol Hutova blata

Turističke vrijednosti Hutova blata

Zbog svojih izuzetnih pejzažnih ljepota posljednjih godina Park prirode postaje sve značajnija i značajnija turistička destinacija u ovom regionu.

U području parka nalazi se motel «Karaotok» čiji je kapacitet 35 kreveta i šumarski dom «Londa» sa 12 ležaja koji omogućuju produženi boravak turistima. Posljednjih nekoliko godina posjetiocima je omogućeno da uživaju u najljepšim dijelovima parka tako što se organizuje ekskurzija pod nazivom «biseri prirode». Ekskurzija uključuje fotosafari za goste, što predstavlja jedinstveno iskustvo u ambijentu gotovo netaknute prirode. Jednodnevne ekskurzije za učenike osnovnih i srednjih škola sa ciljem da se oni edukuju i spoznaju sve ljepote parka su također već postale tradicionalne.

U svim razvojnim planovima rađenim za park, glavni cilj je dalji razvoj i obogaćivanje turističke ponude posebno ekoturizma, tako što će se uvoditi nove atrakcije, kao što su botanička i ornitološka zbirka i akvarijum.

Težnje i naponi uposlenika parka su da ovo područje preraste u edukacioni-obrazovni centar za naučna i instruktivna istraživanja ne samo od lokalnog nego i međunarodnog značaja.

Hutovo blato

Ostale vrijednosti Parka

Također bi trebalo istaći i one vrijednosti parka koje su u prošlosti bile zanemarene kao i one koje su bile gotovo iskorjenjene.

U perifernim dijelovima parka stanovništvo je vijekovima živjelo sa Blatom i na Blatu. Prije svega tu su pašnjaci za napasanje stoke, drvo za gorivo, ribe za ribolov. Tradicionalni pribor za ribarenje, način ribarenja i kulinarski specijaliteti pripremljeni od ribe još uvijek postoje, ali sve manje i manje.

Nomadski način uzgoja stoke je ovdje još uvijek prisutan. Periodično poplavljene livade u okviru parka u ljetnom periodu služe kao pašnjaci za brojna stada ovaca i krava, a pastiri čak i danas pripremaju sir na isti tradicionalni način kao što su to radili i stoljećima.

Zbog toga sve ove stvari bi trebale da budu naučno istražene i obrađene i revitalizirane kako bi se spasile od zaborava.

Slika Hutovo blato

PARK PRIRODE BLIDINJE

Park prirode «Blidinje»

Park prirode Blidinje uspostavljen je 1995. godine, sa područjem od 358 km². Nalazi se na planini Čvrsnici, na 2.228 m. n. v. Istočna strana Parka prirode oivičena je okomitim nagibima u kanjonu rijeke Neretve. Permanentno postojanje heterogenog biljnog i životinjskog svijeta je zabilježeno na ovom području. Čak ni dvije posljednje ledene epohe zabilježene na ovom području nisu zaustavile životni proces. Neke biljne i životinjske vrste su uspjele preživjeti te prirodne katastrofe, poput nekoliko vrsta encijana, preživjelih endema ledenog doba, i velikog tritona, endemske vrste. Flora ovog parka obiluje različitim mediteranskim i planinskim biljnim vrstama među kojima je veliki broj endemičnih, poput posebnih vrsta gljiva i bor munika. Bor munika raste u području Masne Luke i njeno okruženje predstavlja najveći šumski kompleks te vrste u Evropi.

Encijan

Medju velikim brojem životinjskih vrsta koje žive u parku, važno je pomenuti kralja šume- smeđeg medvjeda i ukras vrhova Čvrsnice – divokožu.

Blidinje jezero

Veliki Triton, vrsta vodozemca, je jedan od endemičnih životinjskih vrsta. Ljekovita biljka, žuta gorčica predstavlja izuzetan ukras i istovremeno blago visoko-planinskih pašnjaka.

Veliki triton

Veliko je bogatstvo i raznolikost flore i vegetacije visokih planina Hercegovine. To se poglavito odnosi na planine Prenj, Čvrsnicu, Čabulju, Vran i dr. koje se nalaze u sklopu Parka, pa se ovaj sklop planina u fitogeografiji naziva «Hercegovački endemični razvojni centar», jer je u njemu zastupljen veliki broj endemičnih biljaka, kojih ima samo na nekima od ovih planina ili onih koje su zastupljene šire na prostorima Dinarida.

Park prirode "Blidinje"